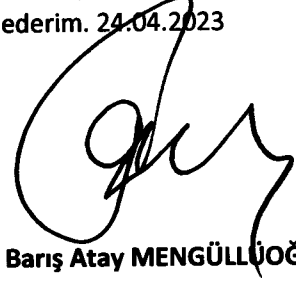

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 24.04.2023

Barış Atay MENGÜLLÜOĞLU

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, 29 Mart 2023 tarihinde basına verdiği demeçte, 27 Nisan 2023 tarihinde Akkuyu Nükleer Güç Santrali'ne ilk nükleer yakıt tesisinin getirileceğini ve Akkuyu NGS'nin nükleer tesis statüsü kazanacağını ifade etmiştir. Yıllardır TMMOB, Nükleer Karşıtı Platform, bilim insanları ve yurttaşlar, yapılmakta ısrar edilen nükleer santrallere karşı itirazlarını dile getirmektedirler. Akkuyu NGS'de sorunlu inşaat süreci devam ederken, nükleer atık çubuklarının getirilmesi geleceğimiz ve güvenliğimiz için tehdit oluşturmaktadır ve kamuoyunda endişe yaratmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'nin elektrik ihtiyacının %10'unu karşılayacağı iddiasıyla Akkuyu Nükleer Santrali'nin reaktörlerinden birinin 2023 yılı içinde devreye alınması için uranyum yakıtı nereden, hangi firmadan ve kaç kg/ton ağırlığında temin edilecektir? Bu yakıt çubuklarının maliyeti ne kadar olacaktır?
2. Akkuyu NGS için kullanılacak yakıt çubuklarının taşıma, yerleşme ve saklama konularında denetçi kurum ne olacaktır? Nükleer Düzenleme Kurumu kapsamında TENMAK'ın bu süreçlere dahililiyeti nasıl olacaktır? Tesisin inşaatı henüz sürdüğü göz önüne alınırsa 27 Nisan 2023 tarihinde geleceği söylenen yakıt nerede muhafaza edilecektir?
3. Akkuyu NGS reaktörünün kullanılan yakıt çubukları tesis sahasındaki havuzlarda 20-30 yıl soğutulduktan sonra bu yakıt çubuklarının içindeki plütonyumun Rusya tarafından kullanılması için Rusya'daki tesise gönderileceği bilgisi doğru mudur? Bu nakil sırasında güvenli bir şekilde taşınması ve olası kaza/sızıntı risklerine dair sorumluluğu üstlenecek kurum ve ülke ne olacaktır?
4. Akkuyu NGS sahası, ilk ruhsatın verildiği 1976 yılında 'Nükleer santral inşaatına uygun ve sismik açıdan güvenli' olarak kabul edilmişti. Ancak Akkuyu Nükleer Santrali'nin Ecemiş-Deliler fayı ile bu fayın Akdeniz'deki devamı olan Biruni fayına yakın olduğu ve 7 şiddetinde bir depremin beklendiği belirtilmektedir. Ayrıca 2022 yılında Akkuyu'ya 150 kilometre uzaklıkta, Kıbrıs açıklarında meydana gelen 6.4 büyüklüğündeki depremden de etkilendiği belirtilmektedir. Akkuyu Nükleer Santrali için, Akkuyu'ya 150 km uzaklıkta gerçekleşen deprem ve bölgeye çok yakın aktif fay hattı üzerinde olduğunun belirtilmesi ile birlikte fay hattından etkilenme, deprem ve tsunami riski konusunda detaylı bir değerlendirme yapılmış mıdır? Nükleer Güç Santrali için 300 kilometre mesafeye kadar deprem riskinin etkili olduğu dikkate alınmakta mıdır? Yoksa yalnızca bilim insanlarının ifade ettiği gibi yakın bölge fayları mı dikkate alınmaktadır? 17 MART 2023 tarihinde Erdemli açıklarında oluşan 4.6 şiddetindeki depremin Ecemiş fay hattının uzantısı mıdır? Öyle ise ulusal fay haritalarında neden görülmemektedir?

5. Rusya'da nükleer yakıt çubuklarının içinden plütonyum alındıktan sonra Rusya yasalarına göre muhafaza edilmesi mümkün olmayan nihai nükleer atığın Türkiye'ye nasıl geri gönderilmesi öngörülmektedir? Söz konusu nihai nükleer atıkların 2022 yılında TENMAK'a tahsis edileceği öğrenilen Radyoaktif Atık Yönetimi Merkezi, Radyoaktif Atık Bertaraf ve Depolama Yerleşkesinde mi depolanması öngörülmektedir? Söz konusu nihai nükleer atık sahası depremsellik riski analiz edilmiş midir? Nihai atığın taşıma ve muhafazasının maliyeti ne olacaktır? Nihai atığın kaç yıl muhafaza edilmesi gerekmektedir? Nihai atığın taşınma ve saklanma süreçlerinde sorumluluk ve kontrol kimde ve hangi kurumlarda olacaktır? Kullanılmış yakıt çubukları içindeki Plütonyum tamamen geri alınacak mıdır? Geri kazanılan yakıt çubukları kullanılmadan önceki radyoaktivitesinden daha radyo aktif olacağı düşünüldüğünde taşınması ve depolanması için bizim topraklarımız ve deniz yolu güzergâhımız mı kullanılacaktır? Yakıt demetlerinin koruyucu zarflarının da işlem sonunda radyoaktif hale geleceği muhakkak ise bu kılıflar nerede ve nasıl depolanacaktır?
6. Akkuyu NGS'nin soğutma suyunun deşarj aşamasında yüksek olması nedeniyle Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği'nde Akdeniz'in sıcaklığının 35 dereceyle sınırlayan maddede değişiklik yapılmak istendiği doğru mudur? Bu durumda değişecek Akdeniz ekosisteminin sebep olacağı biyoçeşitlilik riski için bir değerlendirme çalışması yapılmış mıdır?
7. Akkuyu NGS için soğutma suyunun 28 derecenin üzerine çıkmaması gerekirken, 2022 yılı Ağustos ayında deniz suyu sıcaklığı 30,5 dereceye çıkmış olup, bu yıl deniz suyu sıcaklığının daha da yükseleceği projeksiyonları varken, Akkuyu NGS 30 dereceyi aşan deniz suyu sıcaklığıyla nasıl çalıştırılacaktır? . Deniz suyu sıcaklığı, küresel iklim değişikliği sonucu sürekli artış gösterirken soğutma suyu sistemi projelendirilirken kullanılacak Toz klor ihtiyacının artış göstereceği de hesaplanmış mıdır? Hesaplanmış ise bu artış ne kadar olacaktır? Toz klorun sıcaklık ile reaksiyon hızı artacağı göz önüne alınırsa mutajenik olduğu bilinen Klorlu amin bileşiklerinin deniz ekosistemine vereceği zararların modellenmesi yapılmış mıdır?
8. Akkuyu NGS'ye yakıt sevkiyatı hangi yoldan yapılacaktır? Eğer İstanbul Boğazı kullanılacaksa kaza ve deprem riski konusunda bir eylem planı hazırlanmış mıdır?
9. Uluslararası hukuktaki "ihtiyatlılık" ve "öngörülebirlilik" ilkeleri gereğince devletler insan hakları ihlallerinin ve zararın meydana geleceğini öngörmek zorunda olup bu ilkeler doğrultusunda olası zararlardan sorumlu tutulmaktadırlar. 2004 Protokolü ile 01.01.2022 tarihinde yürürlüğe giren ve TBMM tarafından da onaylanan Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Taraf Sorumluluğuna İlişkin Sözleşme (Paris Sözleşmesi)'ye istinaden Akkuyu Nükleer Santrali'nde meydana gelecek bir kaza ve/veya nükleer felaket sonrasında "sınır aşan kirlilik" nedeniyle Türkiye tüm Akdeniz ülkelerine karşı sorumlu olacaktır. Diğer yandan Nükleer Düzenleme Kurumu Kanununa göre santralin sahibi ve işletmecisi Rusya'nın üstleneceği sorumluluk tutarı sadece 300 milyon Euro olup santralin olası zararı bu teminatın yaklaşık 3000 katı olacağından geri kalan risk tutarının nasıl karşılanması planlanmaktadır?